

Szentendre, DK fórum

2013. szeptember 16.

A választások alkotmányos dilemmái

Kolláth György

www.kollath.com

/a bevezető előadás olvasható már ezen a honlapon/

Életút, már skalpolt portréval

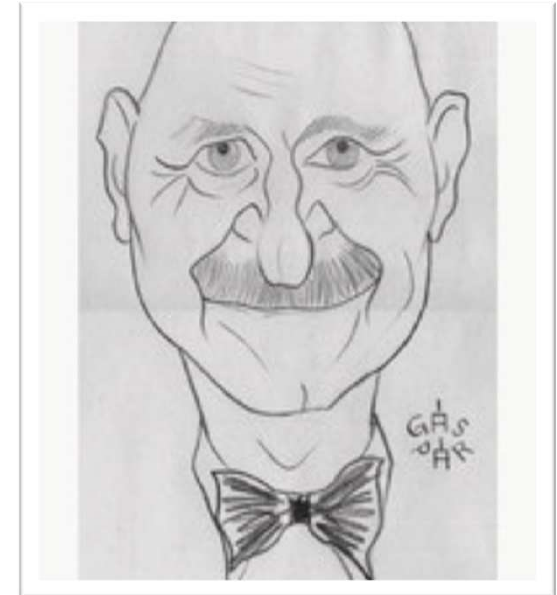
Kolláth György Béla: szolnoki születésű, budapesti ügyvéd, közigazgatási és alkotmányjogász. Szolnok: 1965 a Verseyhy Ferenc Gimnáziumban kitűnő érettségi. 1971: a szegedi JATE Jogi Karán summa cum laude diploma. Szakvizsgázott. Fél komolyan öregségi önnnyugdíjas.

Pálya: tanácsi dolgozó, minisztertanácsi főosztályvezető-helyettes, minisztériumok törvényelőkészítő főosztályvezetője, miniszteri biztos, közben egyesület-kutató, kormányhivatali főtanácsadó, prevenció intézet helyettes vezetője, 2000. óta ügyvéd. Alkotmány-, közigazgatási, média- és sportjogot, általános jogot oktat egyetemeken, ill. főiskolán, az ELTE és a TF c. docense. Évente teljesít mintegy 1000 szakkommentárt. Hobby: mindenféle sport, filmek, rádiózás.

Kutatási terület: emberi jogok, államszervezet, civil társadalom és közhatalom, alkotmányos intézmények, közigazgatás, sportjog, médiajog, továbbá *humor a jog mindennapjaiban*.

Önállóan kimunkált, főbb törvényjavaslatok: állami kárfelelősség, kisajátítási jog, egyesületi jog, nemdohányzók védelme, kamarai jog, családi mediáció, sportbiztonság, kisebbségek választása, a prostitúció állami kezelése témaköreiben.

A Marton Frigyes Emlékdíj birtokosa a közéleti humor kategóriában. Jászladány díszpolgára. Sportkuratóriumi exelnök.

Akasztófa-humorba illő számok, esélyek

Köszöntöm Önöket, köszönöm a meghívást. Forrongó aktualitása, pikantériája is a mai találkozásnak a DK aktivitása. Vitára ösztönző észrevétellel, megállapítással, kor- és kórtünettel érkeztem. 1) Négy napja, 12-én, csütörtökön a Republikon Intézet nyilvános rendezvényén a választással kapcsolatos demokratikus ellenzéki esélyekről, trendekről, tettekről és teendőkről esett szó: dermesztően. Maximum akasztófahumor szállt a légben. Én a legutóbbi 10 évben ennyi elképedt és csalódott résztvevőt nem láttam. Nem is csak az adatok voltak rémisztőek: hanem a több (ki)tételben toborzót ígérő-színlelő politikusi megnyilatkozások is, sőt! Megmagyarázhatatlannak, megold(hat)atlannak tűnt fel főként az, hogy bár a lakosság 52-60 % szerint rosszul mennek a dolgok, és a többség kormányváltást is szeretne, ám ennek valós esélye most (!) irreális. A Fidesz vezette kormányerő 10-20 %-os előnyben van a megosztott, belterjes, belharcos ellenzékekével szemben. A bizonytalanok, benne a nem választók aránya 44-52 % között mozog. Számuk ma éppen fogy, mindazonáltal kétségesnek tűnik, hogy van 1-2 millió (in)aktív, elkötelezetten demokrata választó, aki megnyerhető és nyerő átbillenést hozhat. 2) A köznyelv, a választópolgár rendre élesen, tisztán (?) lát és keserűen ítél. Így pl: Nol.hu fórum: Jóska |2013. szeptember 13. | 10:45:24 Felesleges kormányváltásról álmodozni, a diktatúrák sohasem választáson buknak meg. Szoszó!? Ugyanakkor, egészében és részleteiben is dermesztő, süllyedő közjogi totálkép rajzolódik ki. De facto (miniszter)elnöki rendszer van Magyarországon: annak egy primitív, avított, zsarnoki, paternalista és összjátékra, alkotmányos értékekre, garanciákra mit sem adó változata. Ez a választási rendszerük meghatározó vonása is. Illúzió kizárva.

2014 mit is legitimálna?

Politikai véleményt csak szűk baráti-családi körben mondok (ergo itt sem), ám látni vélem a bajok okát, azok körülménye(skedése)it és nyitott kérdéseit. *Ha a Fidesz 2014-ben újra nyerne, akármilyen arányban, akkor ezzel kifelé és befelé, szokása szerint visszamenőlegesen legitimálná, választói siker(é)nek hiheti és hirdetheti az addigi 4 év bűn rossz kormányzását, s benne alkotmányos/alaptörvényes államcsínyét.* Közjogra lefordítva: miért van, hogyan lett, van és lesz mindez, és itt, ma a választójog szempontjából mire kell gondolnunk és számítanunk? Summázott válasz: semmi jóra. Ez nem kapituláció, hanem a determináló okokból leszűrt következtetés: egy igényes elemzés súlyos negatív kimenetele. Ezért itt ma Önöknek nem tutista módon bizakodom, nem kampányolok, se nem tankönyv-ízűen végig skálázom a választójog klasszikus kategóriáit, alapelveit, hanem a döntő alkotmányjogi gondokra, főként azok okaira és hátterére összpontosítok. Fő közjogi kautélákat vázolok fel, láttatván, hogy *milyen messze is jutottunk* azoktól. Bajos csomópontokra, rendszer-szintű kockázatokra, megoldatlanságokra utalok, még ha nem is dolgom, sem kompetenciám azok reparációját megadni. Lesz humorba pácolt vészkiáltás is, mert még mindig jobb kinnal nevetni, mint sírni. Egyes képek, idézetek önmagukban érdekesek. Két ilyen a Rendőrtiszti Főiskola 1976-ban kiadott, a maga korában bátor és úttörő jellegű Alkotmányjog c. tankönyvéből (249. old): *A szocialista képviselőben a képviselő és a választó közötti viszony politikai, bizalmi viszony.* 6 oldallal odébb pedig: *A választójog általánosságának elve Magyarországon kétségkívül érvényesül.*

Vörös posztó, népképviselő

A 80-as évek hajnalán már nem mertek akármivel előállni?! V.ö: a közelmúlt „regisztrációs” próbálkozásával, s annak legitimációs és közjogi legalitásbeli elbukásával. Nincs miért isteníteni a '89 előtti választójogi rendet, mely amúgy sem volt 40 éves formálódásában homogén. Deja vu érzést keltő korabeli Rákosi-megnyilatkozás: ***Most már vannak bizonyos tapasztalataink a parlamenti demokrácia lehetőségeinek kezelésében... Természetesen látjuk azt is, hogy adódnak helyzetek, amelyekben nem ragaszkodhatunk túlságosan a formális demokrácia szabályaihoz.*** Áthallás aktualitás érezhető?! Rákosi Mátyás nem a levegőbe beszélt. Értette és meg is pulykázta a választás, benne a feltétlen legitimáció pártcélú, politikai kristálygömbjét. Bármely sumák, korrekt összemérésre gyáva szereplő ide tendál, erre vezet, ezzel próbálkozik azóta is. A fentiek miatt (is) az alkotmányjog(ászok)nak a választójog gyakran a vörös posztó (ti., a bikák a versengő politikusok, meg a kebelbeli, trükkös politológusok): ekként érdemes elkerülni a találkozást. Ha nem volna itt Dr. Tóth Zoltán kollégám: közigazgatási és választási szakértő, talán a mi találkozásunk létre sem jött volna. Mégis baj az ódzkodás a közjogászok zöme részéről /magamat is ide értve/, mert ez a hatásában, súlyában legkiemelkedőbb, az AB-fogalmi rendjében anyajognak számító alapintézmény, s egyben alapjog adja a közjog egyik fősodrát. A választás a ***népszuverenitás, s benne a népképviselő tényleges, alkalmi, gyakorlati megjelenítése, leképeződése: így a közhatalmi tényezők ősforrása.*** **Vagy** visszavezethető a tiszta, tisztességes, esély-egyenlő, átlátható=demokratikus választásra X, Y, Z közhatalmi státusza, **vagy** netán a részrehajlóan „törvényes” győzelme ellenére sem rendelkezik a demokratikus legitimáció nemzetközi, s honi jogállami követelményével. Legalitás, legitimáció nem szinonimák.

Anyajog, alapjog, a közhatalom forrása

A legfőbb emberi jog az élethez és az emberi méltósághoz tapad, s ezek is anyajogként további leágazásokkal rendelkeznek, működnek. Kulcselem ugyanakkor demokráciában a népszuverenitás, s általa a közügyek demokratizmusa, nyilvánossága, mindebben a közvetlen és a közvetett demokratikus módok kiemelt szerepe. Ezek bázisán jön a közpolitikában történő civil részvétel és kontroll, s a közügyek vitelében való sokféle részvétel, majd a tág értelemben vett vélemény-szabadság stb.. Ám az utóbbi már nem annyira ok, inkább okozat: ti., a demokratikusan létrejött és működő politikai és jogi berendezkedés napi rutinja, alkotmányos követelménye. A többi fontos alapjogot most hagyhatjuk. Kiemelkedik az egészből, politikai vonatkozásban a választójog, mert ez is anyajog. Ez és így intézményesít állampolgári jogot, majd ad a nyertesnek módot, időleges, szabad mandátummal, alkotmányos összjátékkal is elvárt, ill. övezett felhatalmazást: alkotmányos leágazást mindenféle közhatalom gyakorlás számára.

Előadásom dilemmákat feltáró, mérlegelő jellegű. A legégetőbb (lassan feledésbe merülő, elkopó?) alkotmányos összefüggésekre, (ki)tételekre, követelményekre és problémákra összpontosítok. 40 (immár csak 25-30) percbe 5-6 alapkérdés felvillantása fér bele. Több helyen simán kivetítem, de szájba nem rágom az AB főként korabeli, (ön)érdektmentes, közjogi kulcsmegállapítását: egyszersmind azt a civilizált, európai és uniós szinten axiomatikus elvi kritériumát, amit személyi vagy pártérdek nálunk ma sem negligálhatna.

Bicikli-verseny: B+M+X=?

Mert ha mégis - aktuálisan – igen? Torz, tragikomikus, illegitim, támadható helyzet képződhet. Nem is olyan vicces példa: ha sumák választási mód kalodájába kényszerül(t) a demokratikus ellenzék, akkor kamu, diszkvalifikálható a (sport)verseny. Olyan, melyben a kormányoldal milliós értékű versenybringával, a Jobbik 3 kerekű, fagyaltos triciklivel, az LMP cirkuszi egykerekűvel, az MSZP-EGYÜTT két-irányba kormányzó tandemmel, a DK széttépett nevezési lappal (sem) indulhat. Ez volna a fair, nyerő szisztéma ebben és bármi másban is a(z anti)demokratikus oldalon?! Mi következne belőle? Érdemes, szabad legitimálni a turpis nyerőt naiv, esélytelen statisztáknak? A demokratikus jogállamiság, az alkotmányos értékrend a voksolást megelőző, azt determináló összefüggéseket is felvet. Ezekről, általuk értékelhető a választójog közjoga, 4 alapelve, s mindezek helyzete. Nyitótétel két alkotmányos axióma, mint közhely: **1) Az alkotmány(jog) nem pusztán X számú „becikkelyezett” §, hanem demokratikusan megállapított, tiszteletben tartott, értéként tisztelt szokás, hagyomány, politikai, elvi-morális norma, együttműködési protokoll és gyakorlat, úriemberek megállapodása is, mely DEMOKRATIKUS POLITIKAI VÁLTÓGAZDASÁG terén éppúgy áthághatatlanul „szent”, mint a szankcionálható, tételes regula. Előbbiek felrúgása, kiiktatása nem langyos és ambivalens, beletörődős reagálást igényel(ne).**

Pártbefolyás alá gyűrni?!

2) Alkotmányos intézményt, szabályt, szervezetet, működést megváltoztathat négy évre választott parlament. A demokratikus, alkotmányos, jogállami és európai berendezkedés a túlnyomó többség számára is tabu. Nem válhat a de jure de facto módon az alkotmányos rend torzójává, hamis paródiájává. Bár „fizikailag” tán lehet, de közjogilag nem korrekt, nem is szabad a hatalom-megosztás rendszerét taccsra vágni, azok független tényezőit felvizezni, pártbefolyás alá gyűrni. Tilos (volna) durva többségi rendszert kreálni az alkotmányosan elismert konszenzuális mód helyén, fülkeforradalom, szabadságharc címén, ürügyén. Megengedhetetlen volt és volna egyoldalú, önös személyi, ill. pártérdek mentén a következő voksolásra rászabadított új anyagi és eljárásjogi választási szisztémát oktrojálni az országra és a politikai ellenfelekre. *Kizárná, cáfolná ezt az Alkotmánybíróság (AB) jó előre, jó időben megszabott értelmezése a minősített többségi 2/3 mibenlétéről.* Rögtön megvilágítom. Következésképpen: normális, demokratikus országban nemcsak, ill. nem formálisan ezzel az – egyébként hiányos – alkotmányos számaránnyal övezik ezt a pártsemleges rendszert. A garancia a fő: a 4 évente módosuló választói akarat, benne a leválthatóság szavatolható joga, rendje. Ha ez megbicsaklik, ha zárójelbe kerül, bukhat a szabad választás, ám ha az odavan, akkor nincs stabil, alkotmányos demokrácia többé. Ez a tét, ill. az ország határain túlmutató jelentőség. Intés: itt sem szabad a célt az eszközzel felcserélni, összekeverni.

Alkotmányos garancia, egyetértés...

A 2/3-ad ma sikertelen, számszerű, formális, elégtelen közjogi csapda

Kivonat az AB mindenkre kötelező értelmezéséből: az Alkotmány kétharmados többséget alapvetően két nagy törvényhozási területen kíván meg, egyrészt egyes alkotmányos szervek (intézmények) szervezetére és/vagy működésére vonatkozóan, másrészt egyes alapjogokat érintően. A minősített többség alapproblémája... szorosán összefügg a jogállamisággal... Egyik oldalon áll magában a kétharmadoságban rejlő jogállami garancia: az az igény, hogy az alkotmányossági szempontból „érzékeny”, „kiemelt” területeken széles körű politikai konszenzuson nyugvó szabályozás jöjjön létre. A „...minősített többség nem egyszerűen a törvényalkotási eljárás formai előírása, hanem olyan alkotmányos garancia, amelynek lényeges tartalma az országgyűlési képviselők közötti széles körű egyetértés.” [1/1999. (II. 24.) AB határozat, ABH 1999, 25.]... Mindez az alkotmányos berendezkedés alapjainak megőrzésétől elválaszthatatlan. A kétharmadban rejlő jogállami biztosítékkal szemben a másik oldalon szintén jogállami „érték” áll: „a kormányzás stabilitása”, a „szilárd és hatékony kormányzás” igénye, „a parlamentáris rendszer működőképességének fenntartása”, „az Országgyűlés döntéshozatali képességének megőrzése”. Ezek a jogállamiság alapján szintén érvényesülést kívánó követelmények. [Lásd pl.: 3/1991. (II. 7.) AB határozat, ABH 1991, 15., 17., vagy 31/2001. (VII. 11.) AB határozat, ABH 2001, 258., 263.] A két oldal, azaz a minősített többségben rejlő jogállami garancia, és a hatékony kormányzás jogállami igénye nem egyszer konfliktusba kerülhet egymással, s az Alkotmánybíróságnak esetenként kell eldönteni, hogy az adott ügyben melyik engedhet a másik érvényesülése érdekében.

AB- értelmezés: folyt-köv.

Egységesen alkalmazható módszer nem alakult ki, hogy a jogállamiságon belüli konfliktus alkotmányossági értékelésének melyek a minden esetben alkalmazható támpontjai (úgy mint pl. alapjog-korlátozásnál a szükségességi/arányossági teszt). **Tehát ha a minősített többség követelménye, mint alkotmányos biztosíték és a hatékonykormányzás követelménye egymással ütközik - álláspontunk szerint - azt a jogállam-értelmezés keretében kell feloldani....**

Intézményi kétharmad: Az „intézményi kétharmad” körében az Alkotmány több technikát alkalmaz. Egyrészt, amikor az adott alkotmányos szerv szervezetéről és működéséről szóló kérdések törvényi szabályozásához írja elő a jelenlévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatát (ilyen az Alkotmánybíróság, vagy az Állami Számveszők - azzal, hogy itt csak a működés alapelveit köti minősített többséghez). A másik, gyakrabban alkalmazott megoldás, hogy nem „szervezetről és működésről” beszél (pl. az országgyűlési biztosokról szóló törvény, a rendőrségről szóló törvény, vagy a helyi önkormányzatokról szóló törvény). Ugyanakkor **nem kizárólagos technikákról van szó, mert például a bíróságok vonatkozásában a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról vagy a nemzetbiztonsági szolgálatok tekintetében magáról a tevékenységgel kapcsolatos részletes szabályokról szóló törvény megalkotásához kell minősített többség. Technikától függetlenül azt mondhatjuk, hogy a védelem az adott szerv alkotmányos státuszának (a legtöbb esetben függetlenségének) a garanciáit biztosítja.**

Kvázi 4/3?!

Mi történt mégis, valójában? A 2010 nyara óta az alkotmányos érték-válság és a jogállam ismervét alkotó intézményes, jóhiszemű együttműködés lejtmenetének döntő közjogi oka az a bűvös parlamenti 2/3. '89-90 táján ezt a pártok kölcsönös bizalmatlansága hozta létre. Senki ne győzhesse túl magát. Majd az a belátás tartotta fenn, hogy négy évre választott gárda ne tehesse 10-20 évre tönkre vagy kényszerpályára az országot. Az ezredfordulón ez akadályozta meg a teljes felfordulást. 3 éve viszont épp' a 2/3 a jókere bármiféle átalakításnak, személyügyi melléfogásnak. A közelébe se enged senkit a főerő a saját elhatározásainak. A magyar közjog megbundázott intézménye lett ez az arányszám. Vele oda jutottunk, hogy a 2/3 három-harmadnyi, sőt a 9-12 évre, vagyis plusz 2-3 ciklusra bebetonozódott személyügyi döntések miatt, kvázi négy-harmadnyi gyakorlatot létesített. A Ház 20 évének 2/3-os gyakorlatában addig kerestek közbülső megoldást, amíg – a 386 mandátum adott megoszlásától függetlenül - kiegyezésre jutottak. Pl alkotmánybíró-jelölés: egy innen, egy onnan, még ha az a nívó rovására is ment. Fifti-fifti volt, sosem 2/3:1/3 kiporciózva. Működött. Az alkotmányosság, az élő közjog, láttuk, fair közpolitikai kompromisszum, szokásjog, kooperáció, illem és belátás is. A szerencse forgandó. A demokrácia intézményi kapcsolatokra, biztosítékokra épülő m(et)ód, nem személyes csatatér vagy olyan harci ketrec, melyben lepkesúly küzd ólomsúllyal.

A farkas rémálma, a bárányok sóhaja?

Ferenc pápát 2/3-dal választották meg, a Biblia mégis változatlan marad(t).

Itthon a demokratikus öszjáték tört meg 2010-ben, sőt ráarakódott *pártszolgálatosok független állami posztra vezénylésével*. Ez a rákfene, a többi nem ok, hanem okozat. Az egy ciklusra választott bolsevik győztes visz mindent, statuál bármit évtizedekre. Kidumálással *leplezni próbált, mégis céljában és eredményében önérdekű közhatalmi és jogpolitika szab(ott meg) mindent*. Egyirányú „felhalmozás” jött élből és tarol(t), **5 lépésben**. 1) Átszervezik, átnevezik X alkotmányos intézményt. Gyakorlatilag mindent. 2) Stratégiai csúcspozíciót hoznak létre benne, zömmel egy személyre kialakítva. 3) 9-12 éves mandátummal betonozzák be, teszik szinte leválthatatlanná a már előre kiszemeltet. 4) Ájtatos képpel beleültetnek egy vagy több bizalmast (nicknevük: orbaniták), majd már együtt színlelik a poszt függetlenségét. /Kivételt talán két fő képez./ 5) Ellehetetlenítik, elkedvetlenítik, szinte kalodába zárják az utánuk jövőket. Ekként a kormányfőnél *semmiféle olyan ajánlás, változás-igény nem tárgyalási alap, mely az 5 lépcső lényegét és összefüggését érintené*. Ehhez képest *zsenge ellenzéki duma, a csőllátás, a naivitás csúcsa, hogy/ha ígérik: szerzett jogot nem sértünk, senkit fel nem állítunk*. Fb: láttak már farkast, mely rosszul alszik a bárányok kívánsága, sóhaja miatt?

Pártsemleges báránybőr?

Valós AB-alapérték, alkotmányos határ és korlát kellett volna a 2/3 kapcsán is: nem maga az arányszám, hanem annak eredete, (ind)oka, egyetértő kritériuma a döntő. A 2/3 hatásköri és formai előfeltétel, nem érdemi adu. Mennyiségileg valamivel több, mint a határozatképesség. Érdemi meghatározó szerepe nincs: tartalmilag egy minősített többségű döntés éppúgy lehet jó, mint rossz, alkotmányos vagy alkotmánysértő. Ez nyilvánvaló egy önkormányzatnál, miért nem az fentebb? Lehetne, kellett volna más garancia, ill. mérték: pl. a 4/5? Igen, küzdelem, alku árán. Ilyen, sajna, nem volt. Ma sem mellőzhetnék a többség-kisebbség konszenzusát a legsúlyosabb, rendszerelvű, 4 éves cikluson túl mutató, pártsemleges ügyekben. Egy legitimációjában hiányos, otromba alkotmányozás már csak ezek miatt is, lehetne igazoltan alkotmánysértő. Az alkotmányozó és a törvényhozó hatalom az AB szerint sem szükségképpen esik egybe: kell lennie minőségi többletnek. /És itt még nem is opponálnám a „rendeleti kormányzás” friss bak- és próbálövését!/ Sajnos, az ellenzéki politikában nem tűnt fel a kormányoldal őrjöngése, amikor csak szóba került a legitimációt rontó bojkott? Sőt, a demokratikus oldalon se valós, erős cél, se okos alternatív mód, se karakán kiállítás, se egység, se markáns közjogi aprómunka nem volt. Ma sincs. Míves közjogi összefogás sincs! Naiv próbaleggömb az Együtt-PM által többször megüzent, a kormányoldalról kapásból visszavert kiegyezési, kompromisszum próbája: ti., együtt vizsgáljanak felül majd néhány alaptörvényi képtelenséget. Nem-nem. Olyan ez, mint amikor a bárány feltét(el) nélküli tökfőzeléket ajánl vacsorára a ragadozónak?! Klasszikus mottó: látszódi báránynak, de legyél belül oroszlán, azok között, akik oroszlánként tetszelegnek, de belül birkák!

Alkotmánysértő hatalom-koncentráció

Elkerülhetetlen lett volna az önkényes 2/3-os gyakorlatot a demokratikus ellenzéknek már 2010-ben **alkotmányossági szempontból egészen a fedáksáriig elvive kontrázni, vészfékezni.**

Elutasítás esetén a minősített döntéshozatalra teljes, időtlen bojkottot hirdetni. Az így kockára tett legitimitáció az egyetlen határ, mely komolyan érdekli, érinti a kormányerőket. Hát most, 2013-14-ben? Új, önző, drasztikus, abszurd kormányzati politikai (be)lenyúlási kísérlet híján késő bánat. A kiömlött tejbe belesírni kár. **Ugyanakkor egyéb közjogi kapaszkodó is volna:**

A köztársasági Alkotmány, majd 2012 január 1 óta pedig az Alaptörvény C) cikk (2) bekezdése **az alkotmány-ellenes hatalom-koncentrációt** tiltja, s az ún. **ellenállási jog általános parancsát** is megjeleníti. ***AB: a jogállami klauzula és a népszuverenitás elvének egyenes folytatása, hiszen az alkotmányos jogállam és parlamentáris demokrácia biztosítékának is tekinthető az abban megfogalmazott tilalom. ... a hatalom erőszakos megszerzése, gyakorlása, illetve birtoklása a párt típusú tevékenység elé is áthághatatlan alkotmányos korlátot állít. ...A 14/2000. (I. 12.) AB határozat az alábbiakat állapította meg: „Az Alkotmány a demokratikus jogállam alkotmánya, ami azt jelenti, hogy az alkotmányozó hatalom védendő alkotmányos értéknek tekinti a demokráciát, a pluralizmust, az emberi méltóságot, s egyben az Alkotmányon kívülre utasít minden olyan tevékenységet, amely a hatalom erőszakos megszerzésére, gyakorlására, kizárólagos birtoklására irányul*** ...Nézetem szerint kulcsszó itt a **törekvés is**, mely nyomán a jog már az alkotmánysértő államrend, közhatalom elérését **célzó, arra irányuló /netán sikertelen/ közjogi, intézményi próbálkozásokat is elutasítja: evidensen a választási rendszer kapcsán és minden más tekintetben egyaránt.**

Négy elv

A választójog: a) Biztosíthatja a jogállamiság részét képező demokratikus legitimitációt: az államgépezet alkotmányos felépítésének, működésének, megújításának a feltételét, forrását, azok hitelét adva. b) A népszuverenitás, s benne a népképviselet kifejeződése, a közvetett népi hatalomgyakorlás. Ha ezekkel kísérlelnék meg visszaélni, okszerű a kérdés: ki és miért akarja a saját, szuverén népét megsérteni, megrövidíteni? c) A polgároknak a közügyek vitelében való részvételét, a közhivatali tisztségviselését illető alapjoga: így erős alkotmányos védelemben részesülő állampolgári alapjog. Tesztkérdés: ilyen alapjog pártos, önérdekű megszorítása összeegyeztethető-e az alapjogok alkotmányos testjével, markáns védelmével? Négy elv: 1)E jog révén vesz részt a polgár a közügyek igazgatásában, alakításában és kontrollálásában, 2) a közhatalom tekintélyének, erejének az alapja semmi más, mint a választó nép akarata. A mérték is érték. 3) Meghatározó súlyú alkotmányos alapjogból kötelezettséget kreálni nonszensz. 4) Eme alapjognak a manipulációja a népfelség lebecsülését, megpulykázását célozná, eredményezné: **nemzetközi, egyben uniós vállalásainkkal is szembe** kerülne. Egyértelmű, következményeket kiváltó vörös vonal volna (itthon is kellene), mely a **parlamentáris demokrácia és választásos autokrácia között** húzódik. Ezek között konvergencia, átjárás, jó köztes változat nem létezik. Alaptörvény-ellenes kitaláción egyezkedni, azt felszínesen javítgatni, felette dekázni, vele ábrándokat kergetni kár.

Súlyos, de múltó aggodalom

Egy esetleges jövő évi, lezsírozott választásos autokrácia a politikai váltógazdaságot, a békés váltást teszi lehetetlenné. Mit mond erről az Európai Parlament (EP) 2012.02.16-i állásfoglalása? Pl.: a sarkalatos törvények elfogadása számos területen aggályokat ébreszt, nevezetesen...*a politikai verseny és hatalomváltás tisztességes feltételeivel... kapcsolatban..., valamint súlyos aggodalmának ad hangot a demokrácia, a jogállamiság, ... a fékek és ellensúlyok rendszere... terén fennálló magyarországi helyzet miatt. Felhívja az Európai Bizottságot, mint a szerződések őrét, hogy szorosan kövesse nyomon a fent említett jogszabályok esetleges módosításait és végrehajtását, valamint az európai szerződések betűjének és szellemének való megfelelésüket, továbbá végezzen alapos vizsgálatot az alábbiak biztosítása érdekében. Ilyen „alábbi” f) pontként az új választási törvény európai demokratikus normáknak való megfelelése és a politikai hatalomváltás elvének tiszteletben tartása, g) pontként pedig a politikai ellenzék demokratikus fellépéshez való jogának intézményeken belüli és azokon kívüli szavatolása.*

Mármost, az uniós (erő)viszonyok erőtlenségének is a lakmuszpapírja, hogy a Bizottság nem volt képes vagy hajlandó az EP állásfoglalásán végig menni. Igaza lett volna: ereje, bátorsága, elkötelezettsége hiányzott, a nemes elvek így alig(ha) jutnak érvényre.

Alapelvek

Európa demokráciáiban a **választójog általános, egyenlő, a szavazás titkos és közvetlen.** Ebből a 2010 óta látható, honi, negatív jogfejlődés az első hármat kikezdte, ill. próbára teszi. Az Alaptörvényből citálni az ún. alapjogi teszt szabályát, majd a XXIII. cikk speciális üzenetű (4) bekezdését érdemes. A választójog, mint **alapjog is csak „más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.”**

Hogy állunk ezekkel?

A választójog **általános jellege** *kizár bármiféle (éberségi, érdekeltségbeli, tudatosságbeli stb.) cenzust, a részvételt megszorító, attól eltanácsoló, jogvesztő akadályt.* Az AB erős, bár többségi határozatára volt szükség, hogy **az általános választójogot sértő „totális regisztráció” egyelőre (!) lekerüljön a napirendről.** Habár az AB 2013.01. 04-én hozott határozata főként, de nem csak a regisztráció próbálkozását üti ki, a tartalmi-tematikai összefüggés miatt a döntés komplex lényegét együtt itt jelenítem meg.

AB-szentenciák I.

Főmenü: a választási eljárási törvény előzetes alkotmányossági vizsgálata. Az Alkotmánybíróság a köztársasági elnök indítványa alapján meghozott határozatában **alaptörvény-ellenesnek ítélte a választási eljárásról szóló törvény több rendelkezését.** Megállapította: **indokolatlanul korlátozza a választójogot**, hogy a választói regisztrációs kötelezettség minden választóra kiterjed. Alaptörvénybe ütköznek a törvénynek a választási kampánnyal kapcsolatos egyes rendelkezései is. A köztársasági elnök az Országgyűlés által elfogadott, de még ki nem hirdetett választási eljárásról szóló törvény egyes rendelkezéseit támadva 2012. december 6-án fordult az Alkotmánybírósághoz. Indítványában arra hivatkozott, hogy a központi névjegyzékbe való kötelező választói feliratkozás egyes szabályai aránytalanul korlátozzák a választójogot. Álláspontja szerint alaptörvény-ellenes a választási kampányra vonatkozó számos rendelkezés is, mert azok sértik a véleménynyilvánítás szabadságát és a sajtószabadságot. A köztársasági elnök az indítványban kérte, hogy az alkotmánybírósági vizsgálat terjedjen ki a megtámadott rendelkezésekkel szoros tartalmi összefüggésben álló más rendelkezésekre is.1.) Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy **a törvény a választójog gyakorlását egy többletfeltételtől, az előzetes választói feliratkozástól teszi függővé. Ezzel kapcsolatban a testület elengedhetetlennek tartotta annak vizsgálatát, hogy a regisztrációnak van-e alkotmányosan igazolható indoka.** Az Alkotmánybíróság – az Emberi Jogok Európai Bírósága gyakorlatának figyelembevételével – megállapította, hogy **a magyarországi lakóhellyel rendelkező állampolgárok esetében a regisztrációs kötelezettség indokolatlanul korlátozza a választójogot, ezért alaptörvény-ellenes. Az államnak a rendelkezésére álló hatósági nyilvántartások alapján biztosítania kell, hogy az e nyilvántartásokban szereplő választók előzetes nyilvántartási kérelem nélkül is élhessenek a szavazati jogukkal.** Az Alkotmánybíróság rámutatott arra, hogy az állami nyilvántartásokat a vizsgált törvény több helyen maga is úgy kezeli, mint amelyek a választók szükséges adatait hitelesen tartalmazzák, így alkalmasak a választások lebonyolítására.

AB-szentenciák II.

Az Alkotmánybíróság ugyanakkor megállapította, hogy a központi névjegyzékbe vétel iránti kérelem előterjesztésének lehetősége a választópolgárok bizonyos csoportjainál éppen a választójog gyakorlását segíti elő, ezért esetükben indokolt a regisztráció. Különösen ide tartoznak a magyarországi lakóhellyel nem rendelkező nagykorú magyar állampolgárok, a Magyarországon élő nemzetiségeknek azok a tagjai, akik nemzetiségi listákra kívánnak szavazni, valamint azok, akik szavazási segítség iránti igényt kívánnak bejelenteni. Azon választópolgárok esetében, akiknek a választójoga előzetes feliratkozás nélkül semmiképpen nem biztosítható, aránytalan korlátozást jelent azonban, hogy csak a bejelentett lakóhelyükön regisztrálhatnak, a tartózkodási helyükön viszont nem. A Magyarországon élő, de lakcímmel nem rendelkező választópolgárok esetében pedig az Alkotmánybíróság diszkriminatívnak ítélte a személyes regisztráció lehetőségének törvényi kizárását. 2.) A választási kampányra vonatkozó szabályozással összefüggésben az Alkotmánybíróság megállapította: **a véleménynyilvánítás és a sajtó szabadságának súlyosan aránytalan korlátozása, ezért alaptörvény-ellenes**, hogy a törvény a kampányidőszakban kizárólag közszolgálati médiaszolgáltatásban engedi meg politikai reklámok közzétételét. Alaptörvény-ellenes továbbá, hogy a filmszínházakban tilos a politikai hirdetések közzététele a kampányidőszak alatt. Az Alkotmánybíróság alaptörvény-ellenesnek ítélte azt is, hogy a választásokkal kapcsolatos közvélemény-kutatási eredményeket tilos közzétenni a választásokat megelőző hat nap alatt.

Egyenlők és egyenlőbbek

Két megjegyzés: a fentiekkel kapcsolatos politikai harc mégsem, máig sem ért véget. Alaptörvény-módosítás került napirendre, mely a veszett fejsze nyelét mentené, s a benyelt vereség megfordítását, szalonremire történő kihozását célozza. A kereskedelmi médiában való kampányhirdetés lett – több okból – a viszály almája. Ha bármit is számítana az adekvát, elvi AB-iránymutatás, ez sem így volna. Több AB-határozat tett hitet az ún. **kereskedelmi szólásszabadság** mellett: ami jogi érv, szemben a kebelbeliek finánciális érdekével, és a rakoncátlan média megrendszabályozásának, megintésének próbakövével.

Az **egyenlőség kritériuma** (már)is sérült a választókerületek megállapításával. Jellemző, tanulságos az a mód, ahogyan „itt és ott”, azaz egy decens parlamentáris demokráciában, illetőleg a honi, félázsiai és keleti széllel bélelt demokráta szisztémában a döntés keletkezik.

Alkotmányjogi tankönyvi kivonat: 1) 206. old: **Rendkívül sérülékeny az egyenlőség elve ... különböző nagyságú választókerületek létrehozásával aránytalanul (!) nőhet vagy csökkenhet egy mandátum értéke. /Megjegyzésem: ide vezethet, ha a hagyományosan ilyen vagy olyan **politikai színezetű körzethatárokat** önzőn átírják, noha a lakosság szám elvben stimmel. Ennek vagyunk tanúi itthon./ Az 2005. évi AB-határozat:... alkotmányossági szempontból jelentős veszélyeket hordoz magában, ha a Kormány **megfelelő törvényi korlátok nélkül határozhatja meg a választókerületek területét. Tény, hogy azóta törvény született e tárgyban, de a parlamenti többség és a vele adekvát kormányerő: a **politikai verseny egyik oldala magamagára szabta önkényesen és önérdékűen mindezt. Közelébe se engedett mást.******

A futball-drukker önbizalmával

A tankönyv kifogásolja az ún. választási földrajz próbálkozásait, de szolgál követendő példával is. 236 oldal, 6. lábjegyzet: “Az egyenlőség elvét sértő, választókerületekkel való manipulációk megakadályozására a választókerületek határait rendszeresen felülvizsgáló **független bizottságokat hoztak létre az egyes országokban. Például Nagy-Britanniában a Boundary Commission jelentése alapján 10 évenként - a migrációra tekintettel – korrigálják a választókerületek határait.” Hol van itthon függetlenség avagy legalább a 2/3 helyén öszpárti megoldás?**

A magyar parlament 4 évre választott többsége - a futball-drukkerek önbizalmával – az ellenkező irányba tart. Választási úton próbál politikai egyeduralmat az országra kényszeríteni?! Hogy jön össze az egyenlőséggel, hogy(ha) a a külhoni magyarok egy pártlistára szavaznak, az itthoniak kettős voksával szemben. „Sikerületlen” a nemzetiségek kényszere is a sajátképi képviselőlet vagy a pártlista dilemmájában. Egy avagy kettő voks: mindegy? Nettó-bruttó? **Létezik kifogástalan megoldás?**

A titkosság nem csupán a modern technika révén (mobiltelefonos fotózással) sérthető meg, de pl. a **levélbeni szavazás** módján is (a szavazó azonosítása cseppfolyós, a voksának felfedése nem kizárható). Bizarr egybevetés: Afrika, Ázsia egyes fejletlen országában befestik a voksoló személy hüvelykujját, hogy valaminő módon biztosítsák a szavazás elemi garanciáit, komolyságát. Itthon, ha garanciákat igényelne, követelne a demokratikus oldal, talán egy másik a középső ujj jelképes felmutatása sem kizárt. Egyszerűen biodíszletnek nézik, lenézik, lekezelik: esélytelen, szükséges rossznak tekintik a politikai ellenlábast, de a választópolgári közösséget is. Alig **leplezett kormányoldali érdek-mérleg: ha 2014-ben csakugyan 45 % körüli részvétel lenne, az a Fidesznek és kapcsolt részének akár 2/3-os avagy ¾-es győzelmet is hozhatna.** Szemben a jogállam axiómájával, a cél szentesíti az eszközt.

Puskaporos légkörben

Időközi választások jelzik, hogy a közterületi kamerázás, a barát-ellenség listák naprakészsége, az ajtóról-ajtóra történő vegzálás, a helyi közélet félelemmel való megterhelése, a retorzió kilátásba helyezése és a választási trükkök, visszasságok, bűnös csalások eltűrése de facto árt a jogi szisztéma normális működésének, ellenben erősíti azt az 50 % körüli többséget, amely nem tud, nem kíván, nem mer választani.

A külhoni magyarok” itthoni választási jogáról pár megjegyzés. Az Alaptörvény XXIII. cikk (4) bekezdése eufemisztikus: „Sarkalatos törvény a választójogot vagy annak teljességét magyarországi lakóhelyhez, a választhatóságot további feltételhez kötheti.” Ennek a választási alapelvekkel és a nemzetközi kautélákkal összhangban való értelmezése az Alkotmánybíróság nagy próbatétele. Lehet fügefalevél, ti., hogy azt tesz az országgyűlés - főként, de nem csupán a külhoni magyarok voksolásával - amit akar. Elvben jöhetne olyan korrekt értelmezés is, amely nem ad pártérdekű kiskaput a demokratikus, szabad választójog követelményei, a garanciái alól. A kettős állampolgársághoz köthető honi vokso Szisztematikus végig gondolása minden tekintetben, nem csak közjogilag elmaradt, sőt feleslegesnek bizonyult: szakmai, társadalmi, kül- és belpolitikai, közgazdasági hatásvizsgálata máig nincs. Veszélye annál inkább lás vegytiszta pártpolitikai cél, érdek és hajtóerő. van. Dr. Tóth Zoltán kolléga nálam hitelesebben el tudja mondani, hogy ennek az elképzelt metódusa - a jogi garanciák felől – megkonstruálhatatlan itthon, és pláne az a bizalmatlan, puskaporos, visszaéléseket szakmában megúszó közpolitikai légkörben.

Zongora, balta, fűrész(elés)

Külhoni állami aggodalmak folyton érkeznek, a várható ottani kampány okán. Kinek használ, ill. árt mindez, ha eszkalálódik vajon?! Mindegy?! Egy eddig nem feltárt jelzést – próbaképpen – én is mondanék. Bírói ítélet kizárja a voksolásból a tuti elmebeteget, a fegyencet, a közügyektől eltiltottat, még ha ő X, Y ország kettős állampolgára is. Hazai tekintetben ezt lehet tudni, verifikálni, meggátolni. Hát külföldi tekintetben: bedobjuk a gyeplőt, vagy köpünk az idegen ország bíróságának ítéletére? Extra Hungariam non est vita? Időben jelzem: nem csak honi, de uniós (EJEB), mert egyezmény-sértést illető jogi elbírálás is következhet, azaz Strasbourg-ig érhetnek (f)el a jogi hibák, a machinációk. Már most látható baj, hogy az intézményes függetlenség mégis nagyrészt kikerült a lebonyolítás és megítélés, megállapítás korábbi, normális rendjéből. Majd odakint megoldják, avagy kit érdekel?! Poén: **nem kéne máris behívni az EBESZ-en túl a kéksisakosokat is?!**

Záró dilemma: az ilyenfajta, a saját brancsbeliekre, szimpatizánsokra építő, belterjes rendszerben bízó politika tényleg az erő megjelenítése volna? Nem inkább a sumákság, a fair playt illető gyengeség, gyávaság, a valódi versenyre való képtelenség közvetett beismerése?! Kicsit olyan ez, mint amikor X,Y vásárol egy zongorát, de nyomban egy baltát, meg egy fűrész is beszerez hozzá. Minek, kinek (az érdeke)?

Ki merre lát?!

Sólyom László 2013.06.02. Ökopolisz Alapítvány konferenciája: "...minden kifogásolt szabályra van külföldi példa. Ennek pont annyi értelme van, mint ha azt mondanánk, hogy az állatorvosi ló a boncasztalon tulajdonképpen egészséges, hiszen külön-külön minden betegsége előfordul más, még élő lovakban. Más. Érvelnek azzal, hogy ezek mindegyike megtalálható a nyugati országok valamelyikében. A sósav (HCl) összetevőinek mindegyike is megtalálható olyan ártalmatlan elemekben, mint a konyhasó (NaCl) és a víz (H₂O), mégis az egész így együttvéve öl.

Tudni, merni, tenni

*Hogy mit kell tenni,
azt sokan tudják.
Hogy hogyan kell tenni,
az kevés embert érdekel.
S még ennél is kevesebb az,
aki meg is meri tenni.*

Sri Chinmoy

Rekonstrukcióóóóóó?!

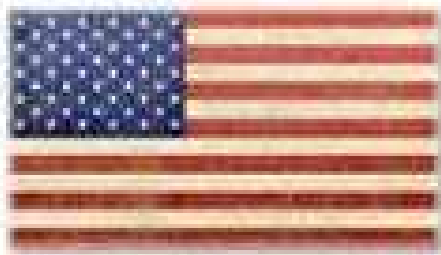
**FIAM, EZEBŐL KELLENE EGY
DISZNÓT ÖSSZERAKNI.**

Clara pacta, boni amici: törölve!

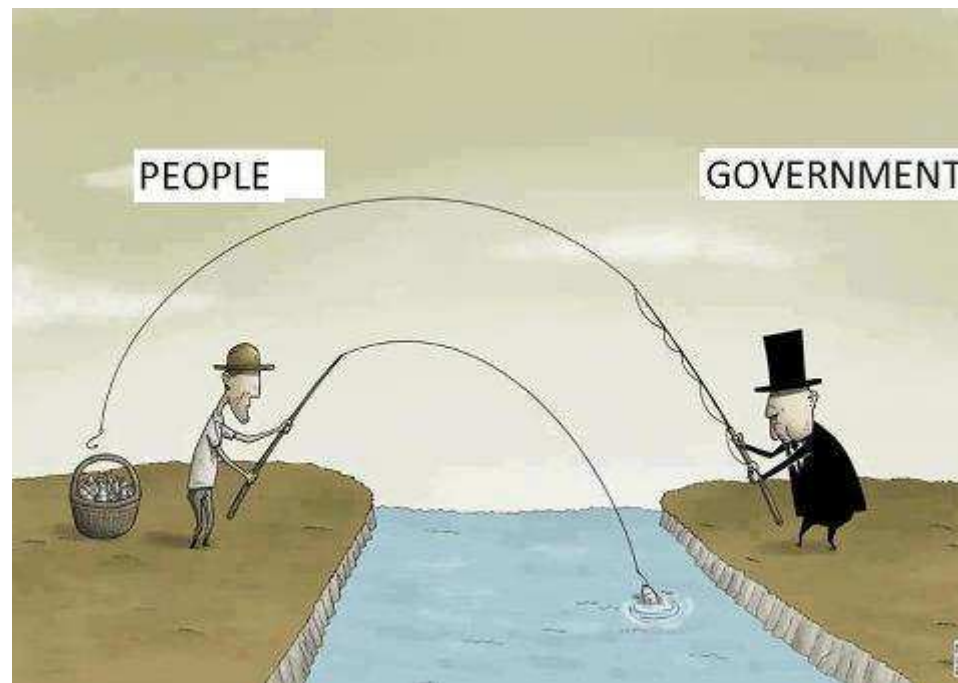
Aranyigazság

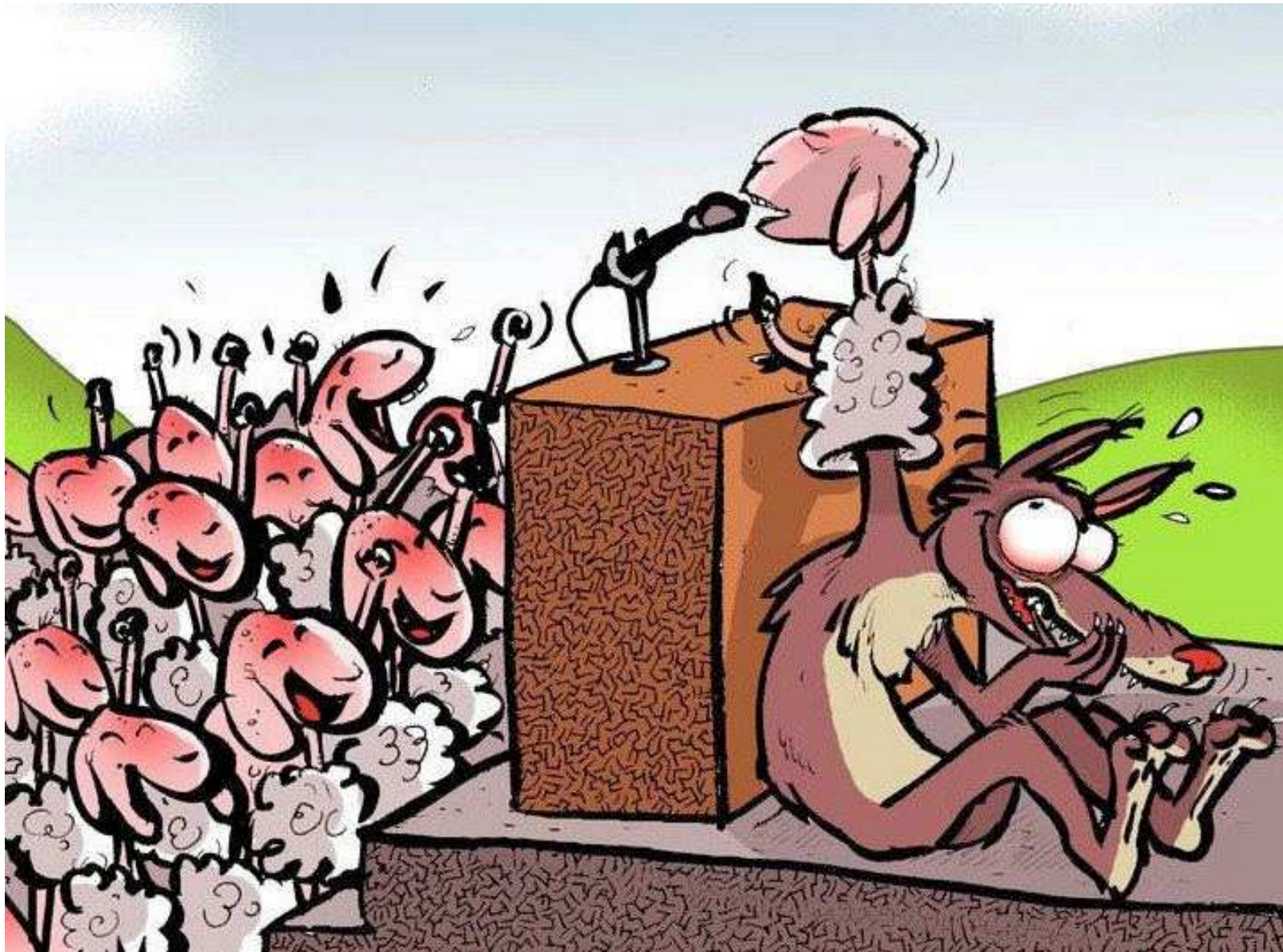
When the people fear the government,
there is tyranny; when the government
fears the people, there is liberty.

THOMAS JEFFERSON

Azért a víz az úr?!

Ki nevet a végén?

Ez a harc lesz a végső...

Hozzáértés

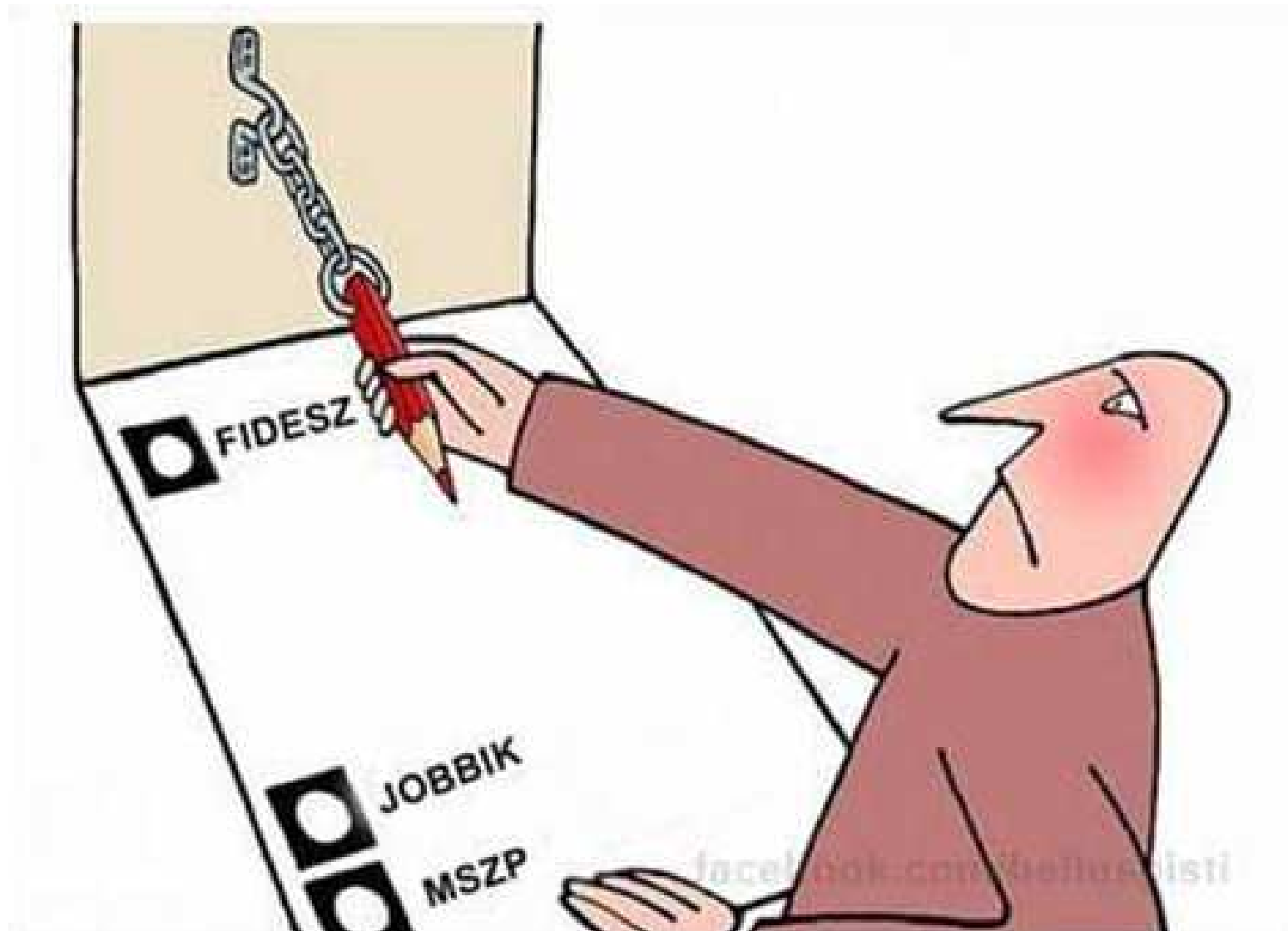
Mielőtt bármibe
belekezzesz,
tanuld meg hogy
lehet befejezni!

Szakadék

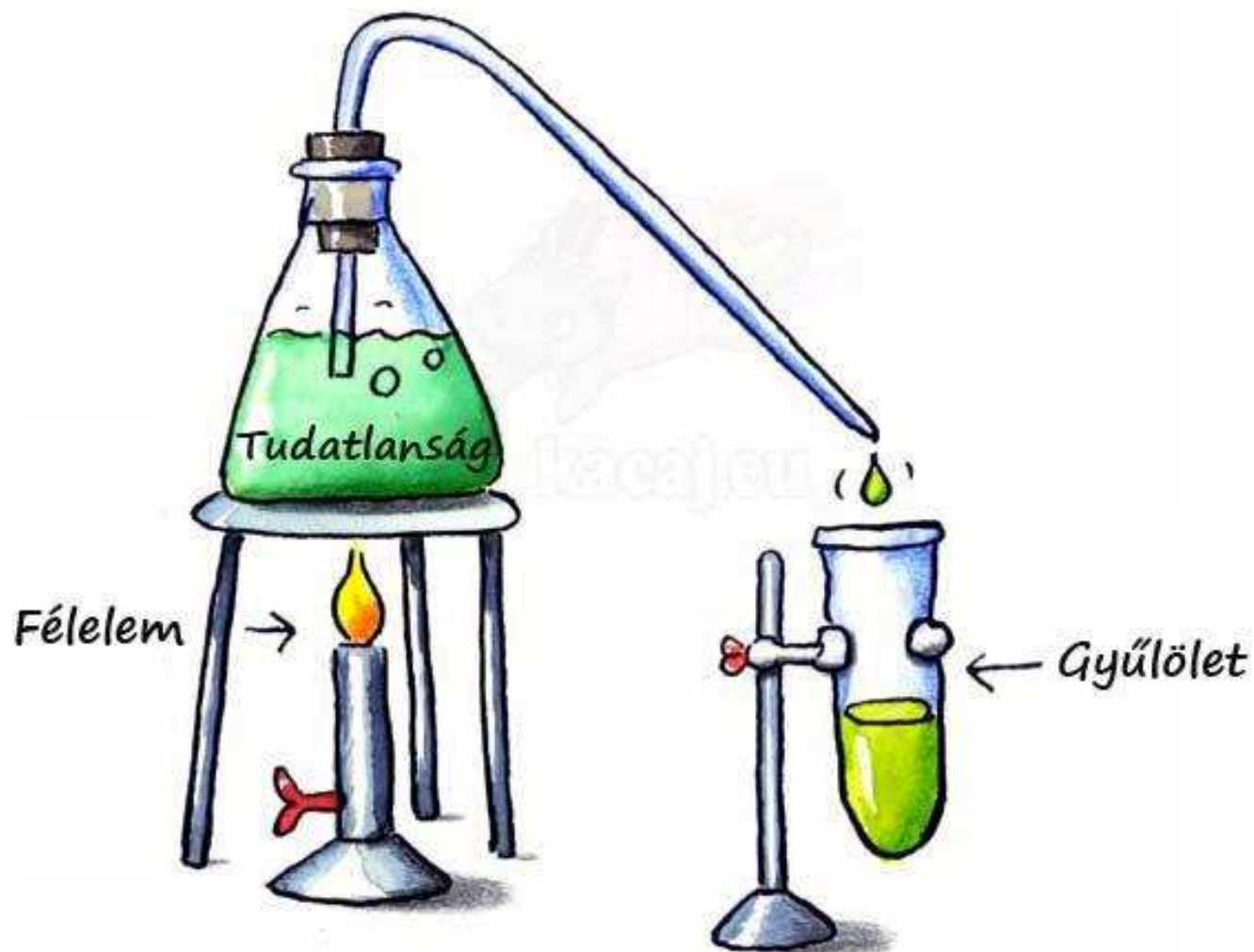
Kinek-minek a szakadéka lesz a közelgő parlamenti választás?!

Íme, egy 2014-es szavazófülke?!

Gyúelegy: a szélsőség lényege

(F)elszálltak?

Egyéni indítvány, vastagbőr, bakugrás,
közjogi remekmű

Az egyesült széthúzás nemzete

Tréfa: az angol ülve gondolkodik, a francia állva, az amerikai asztra tett lábbal, az orosz betárazva, az indiai jógázva, a magyar meg utána (post festa).
Igaz?!

***"Ha mindig igazat mondasz,
semmire sem kell emlékezned."
(Mark Twain)***

Legyen béke+legyen kölcsön, csak ne
legyen békekölcsön!

Alázat

“Az a baj a világgal, hogy a hülyék mindenben holtbiztosak, az okosak meg tele vannak kételyekkel.”

Bertrand Russell

